

Interdisciplinary Legal Research

Apr 2021, 2(1): 53-68

Available online on: www.ilrjournal.ir

e-ISSN:2717-1795

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Challenges, Conflicts and Gaps in Implementing the Student Social Care System Plan in Measuring Prevention Teachings

Fatemeh Ahadi^{1*}; Sanaz Emami Ahmadabad²

Received:

02 Dec 2020

Revised:

10 Feb 2021

Accepted:

20 Feb 2021

Available Online:

01 Apr 2021

Abstract

Background and Aim: SCCP is Students' Community Care Plan which faces the challenges, gaps and conflicts facing which is in the metrics of prevention teachings, in need of revision and amendment. Investigating the challenges facing implementation of SCCP, comparing developmental and situational prevention programs and studying S.A.R.A. Prevention Model along with the 5Is framework are the main focus of the present study to fill the gaps and remove the conflicts in SCCP.

Materials and Methods: The research method in this paper is descriptive-analytical.

Ethical Considerations: Ethical considerations related to the writing of texts as well as references to sources were observed.

Findings: Various challenges exist in SCCP including human resource challenges like caretakers, structural and legal challenges like the lack of links between schools and SCCP implementers, implementation and cultural challenges like developing the culture of negative labels on preventive measures, as well as the vague concept of red lines and privacy and the distrust between parents and disciplinary programs of schools.

Conclusion: Sound implementing of SCCP requires a deep and fundamental revision and amendment of this action plan.

Keywords:

*NEMAD Plan,
Social Harm,
Social Prevention,
Situational
Prevention.*

1 Assistant Professor, Department of Criminal Law, Maraghe Branch, Islamic Azad University, Maraghe, Iran.
(Corresponding Author) Email: Fatemeh.ahadi1394@Gmail.com Phone: +984137454509*

2 MA, Department of Criminal Law, Maraghe Branch, Islamic Azad University, Maraghe, Iran.

Please Cite This Article As: Ahadi, F & Emami Ahmadabad, S (2021). "Challenges, Conflicts and Gaps in Implementing the Student Social Care System Plan in Measuring Prevention Teachings". *Interdisciplinary Legal Research*, 2 (1): 53- 68.

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0)

مقاله پژوهشی

(صفحات ۵۳-۶۸)

چالش‌ها، تعارضات و خلأهای فراروی عملیاتی کردن طرح نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان در سنجه آموزه‌های پیشگیری

فاطمه احدی^۱، ساناز امامی احمد آباد^۲

۱. استادیار، گروه آموزشی حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران. (نویسنده مسؤول)

Email: Fatemeh.ahadi1394@Gmail.com

۲. کارشناس ارشد، گروه آموزشی حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران.

دریافت: ۱۳۹۹/۹/۱۲ ویرایش: ۱۳۹۹/۱۱/۲۲ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۲ انتشار: ۱۴۰۰/۱/۱۲

چکیده

زمینه و هدف: نماد، طرح نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان است که در مرحله اجراء، دارای چالش‌ها، خلأها و تعارضاتی در سنجه‌ی آموزه‌های پیشگیری است. بررسی چالش‌های موجود در عملیاتی کردن طرح نماد، مقایسه با برنامه‌های پیشگیری رشدمدار و وضعی، بررسی با برنامه‌های پیشگیری سارا و پنج‌آی در جهت جبران خلأ و تعارض‌های موجود در طرح نماد مورد کنکاش این مقاله است.

مواد و روش‌ها: روش تحقیق در این پژوهش به صورت توصیفی - تحلیلی است.

ملاحظات اخلاقی: ملاحظات اخلاقی مربوط به نگارش متون و نیز ارجاع‌دهی به منابع رعایت گردید.

یافته‌ها: از جمله چالش‌های موجود در طرح نماد، چالش‌های نیروی انسانی مثل سرایه‌دار، چالش ساختاری و مقرراتی مانند خلأ قانونی، چالش اجرایی و فرهنگی همانند فرهنگ‌سازی برچسب منفی اقدامات پیشگیرانه، و نیز مفهوم مبهم خط قرمزها و حریم خصوصی و عدم اعتماد اولیاء به برنامه‌های پرورشی مدارس می‌باشد.

نتیجه‌گیری: اجرای موفق طرح نماد نیازمند اصلاحات ماهوی بسیاری است.

کلمات کلیدی: نماد، آسیب، پیشگیری اجتماعی، پیشگیری وضعی.

مقدمه

۱- بیان موضوع: افزایش ارتکاب جرم توسط کودکان و نوجوانان در سال‌های اخیر ذهن حقوق‌دانان و محققان و پژوهشگران در حیطه پیشگیری از جرم را به خود معطوف کرده است و آن‌ها درصدد شناختن علل بزهکاری این قشر از جامعه به منظور پیشگیری از جرایم و بزه آن‌ها هستند. برای تأمین سلامتی افراد، پیشگیری مرض از معالجه بهتر است. باید قبول کنیم که از نظر حفظ مصالح اجتماعی، پیشگیری از جرم نیز بهتر از مجازات مجرم خواهد بود. مداخله رشدمدار و زودرس پیش از آن‌که کودک، خود را یک بزه‌کار بشناسد و جلوگیری از ریشه گرفتن عادت‌های مجرمانه، از رها ساختن کودک در محیط‌های جرم‌زا و انتظار برای رسیدن وی به مسؤولیت کیفری و ورود به سیستم دادرسی کیفری مؤثرتر است. از دیدگاه جرم‌شناسی، انحرافات، پیوستاری از رفتار است که هم به تخلف از قانون (مانند دزدی) و هم به تخلف از هنجارهای اجتماعی و فرهنگی بدون قانون‌شکنی رسمی (مانند فرار از مدرسه) ارجاع داده می‌شود. (احمدی، ۱۳۷۷: ۵۴) با توجه به مطالب گفته شده و اینکه بی‌شک سرمایه انسانی در شرایطی باعث رشد و توسعه اخلاقی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی جوامع می‌شود و باید پدیده بزه‌کاری و جرم آن را تهدید نکند، بنابراین برای تحقق سرمایه انسانی و حفظ آن، یکی از مهم‌ترین اقداماتی که دولت‌ها باید در برنامه‌های کلان خود لحاظ کنند تصویب قوانینی در این خصوص است که اخیراً با تصویب قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۲۳/۲/۱۳۹۹ حمایت‌های قانونی و قضایی در جهت جامعه عمل پوشاندن و حمایت از رویکردهای مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان روی کار آمده که در صدد مهار بزهکاری و جرم است. با توجه به اینکه نظام غربالگری مورد صحنه‌گذاری قرار گرفته و در ۱۶ آذر سال ۱۳۹۷ طرح نماد (نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان) توسط مرکز مطالعات جرم‌شناسی دانشگاه تهران برای اولین بار، با هدف پیشگیری

رشدمدار مدرسه محور روی کار آمده تا دانش‌آموزانی که در معرض آسیب هستند در این نظام شناسایی و سپس در صورت لزوم در اختیار اورژانس قرار بگیرند، ما در این پژوهش در صدد بررسی چالش‌ها، خلأها و تعارض‌های طرح نماد که ناشی از نتایج حاصل از عملیاتی کردن این طرح با توجه به سنجهی آموزه‌های پیشگیری در این طرح می‌باشیم.

۲- تبیین مفاهیم

۱-۲- طرح نماد

طرح نماد، نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان است که سند ائتلاف نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان، ائتلاف ملی در توجه سازمان یافته به سرنوشت کودکان و نوجوانان میهن اسلامی از طریق مشارکت در طراحی و استقرار نظام جامع مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان در مدرسه و مهار زمینه‌های آسیب اجتماعی در سه فضای اجتماعی کودکان و نوجوانان می‌باشد. همان‌گونه که در سند ائتلاف نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان ذکر گردیده، منظور از نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان، مجموعه‌ای نظام‌یافته از خدمات و برنامه‌ها، شامل غربالگری، آموزش، توانمندسازی و حمایت‌های روانی، اجتماعی، به منظور مراقبت دانش‌آموزان در برابر رفتارهای پر خطر آسیب‌های اجتماعی و جرایم از طریق مداخله به موقع و مؤثر است. سند ائتلاف نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان در ۱۶ آذر ۱۳۹۷ در شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی تحت عنوان میثاق همکاری‌های چند جانبه میان وزارت آموزش و پرورش، قوه قضاییه، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، وزارت تعاون، کمیته امداد، ستاد اجرایی فرمان حضرت امام خمینی (ره)، وزارت بهداشت، ناجا و سازمان بهزیستی کل کشور تصویب شد. در این سند تفاهم بر مهار زمینه‌های آسیب اجتماعی در سه فضای مدرسه، خانواده و محله با تأکید بر مدرسه به عنوان جدی‌ترین فضای اجتماعی کودکان و نوجوانان تأکید شده است. (سند ائتلاف نماد، ۱۳۹۷)

اندیشه استوار است که مداخله زود هنگام نسبت به کسانی که به دلیل وضعیت‌های خاص در معرض ارتکاب جرم هستند، می‌تواند جلوی بزهکاری و تداوم گرایش‌های بزهکارانه آنها را بگیرد. (عباچی، ۱۳۸۳: ۵۹) این رهیافت برای کاهش مدت حضور افراد در فعالیت‌های جنایی و جلوگیری از روی آوردن آنان به اعمال و حرفه مجرمانه است. این رهیافت در پی آن است که علاوه بر افراد، محیط‌های شخصی و عمومی پیرامون آنان را نیز درگیر کند تا از تداوم رفتار جنایی افراد در معرض خطر جلوگیری شود. بنابراین، پیشگیری اجتماعی رشدمدار به دنبال آن است تا با مطالعه کودکان و نوجوانان و استفاده مناسب از سازوکارهای حمایتی موجود در محیط‌هایی مانند خانواده و مدرسه، دانش‌آموزان مسأله‌دار را به سوی همنوایی با قواعد اجتماعی سوق دهد. بنابراین، هدف در این رهیافت، اقدام‌های زود هنگام، ملاحظه در فرایند جامعه‌پذیری افراد از رهگذر نهاد خانواده، آموختن مهارت‌های اجتماعی به کودکان و نوجوانان، آموزش آموزگاران و مسؤولان مدرسه است و می‌کوشد تا با توانمندسازی، افراد را برای زندگی مطلوب در جامعه آماده سازد. (نیازپور، ۱۳۸۷: ۱۳۵)

۲-۳- بزه‌کاری کودک و نوجوان

کودک از دیدگاه علوم مختلف از جمله روان‌شناسی، زیست‌شناسی، جامعه‌شناسی و حقوق مورد بررسی قرار گرفته است و هر یک از دانشمندان از دید خود کودک و کودکی را تبیین نموده‌اند. به‌طور کلی، کودک در لغت عبارت است از هر پسر و دختری که به رشد نرسیده باشد. دوران کودکی از دوران بارداری شروع و تا بلوغ ادامه دارد. (نجفی ابرندآبادی و بیگی، ۱۳۷۷: ۵۶) در اصطلاح حقوقی، طفل یا صغیر به کسی گفته می‌شود که از نظر سن به نمو جسمی و روحی الزام برای زندگی اجتماعی نرسیده باشد. (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۷۷: ۵۷)

از جمله برنامه‌های مطرح شده در این طرح می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود: گسترش آموزش‌های رشدمدار در زمینه پیشگیری از رفتارهای پرخطر، آسیب‌های اجتماعی و بزهکاری، ایجاد نظام شناسایی دانش‌آموزان آسیب‌پذیر و آسیب‌دیده از طریق چک لیست‌های علمی، طراحی و توسعه-ی مداخلات مؤثر حمایتی و توانمندسازی برای دانش‌آموزان، آموزش و توانمندسازی معلمان و والدین، تولید برنامه درسی پیشگیری مربوط به هر دوره تحصیلی و منابع کمک آموزشی آن، برگزاری و اجرای دوره‌های آموزشی رشدمدار پیشگیری، خدمات مددکاری به خانواده‌ها، ایجاد ساز و کار برای اجرای برنامه‌های مشترک در حوزه‌ی پیشگیری رشدمدار به‌منظور کاهش عوامل مخاطره‌آمیز دانش‌آموزان، سازوکارها و برنامه‌های مشترک بین‌بخشی، استقرار نظام بازخورد، پایش و سنجش اثربخشی.

۲-۲- پیشگیری اجتماعی رشدمدار

این نوع پیشگیری سعی دارد چنانچه یک کودک به هر دلیلی از خود مظاهر بزهکاری را بروز داد، با مداخله زودرس در وی و محیط پیرامون او، از مزمن شدن بزهکاری او در آینده جلوگیری کند. (بیات، ۱۳۸۷: ۴۹) پیشگیری زودرس، یعنی مداخله روان‌شناختی- اجتماعی زودرس در فرآیند رشد کودکان، برای جلوگیری از عوامل خطرسازی که احتمال پذیرش و تقلید رفتار مجرمانه پایدار را از سوی آن‌ها در آینده افزایش می‌دهد. (رایجیان اصلی، ۱۳۸۷: ۴۹) عوامل خطر در این پیشگیری، مجموعه‌ای از شرایط فردی و اجتماعی است که پدیداری، پیوستگی و پایداری رفتارهای مجرمانه آینده را در کودکان و نوجوانان به همراه دارد. ویژگی‌های این نوع پیشگیری عبارتند از: تربیت‌مدار بودن، فردمدار بودن، عام بودن و رهیافت‌های آن نیز شامل: شناسایی عوامل خطر فردی و اجتماعی و به دنبال آن به‌کارگیری عوامل حمایتی از طریق مداخلات روان‌شناختی - اجتماعی زود هنگام در سطوح مدرسه، خانواده و محیط اجتماعی می‌باشد و بر این

بیشتر به رفتارهایی دست می‌زدند که با روح جوانی سازگار بود مثل شوخی‌های عملی یا دزدی‌های کوچک و کم اهمیت، یعنی رفتارهایی که به گفته ماریز ویلانث نوعی «بازی» محسوب می‌شود که در واقع نشانه‌ای از کشف و ابتکاری است که نوجوانان در میان گروه همسالان خود دارند و رفتارهای بزهکارانه ساده تنها برای اثبات توانایی و قدرت آنان است. (صانعی، ۱۳۸۹: ۳۴) با یک تعریف ساده می‌توان گفت، طفل بزهکار فردی است که قبل از رسیدن به سن هیجده سالگی، مرتکب جرمی شود.

۳- **روش پژوهش:** روش تحقیق در این نوشتار، توصیفی-تحلیلی است.

بحث و نظر

۱- خلأهای طرح نماد در سنجی آموزه‌های پیشگیری

با روی کار آمدن طرح نماد و اجرای آن هنوز هم خلأهایی در ارتباط با آموزه‌های پیشگیری در عملیاتی شدن این نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان دیده می‌شود که مورد توجه قرار دادن آن‌ها در برنامه‌های پیشگیری ضروری است.

۱-۱- عدم توجه به پیش‌دبستانی و مهد

برنامه‌های پیش‌بینی شده در طرح نماد و سند ائتلاف، دربرگیرنده‌ی کودکان و نوجوانانی است که در مقاطع تحصیلی ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم مشغول به تحصیل هستند و در این میان آموزش‌های رشد‌مدار و زودرس مهدکودک و پیش‌دبستانی مغفول مانده است. مهد و پیش‌دبستانی جریان قانونمند و هدف‌داری از تربیت به معنای اعم است که به ترتیب کودکان گروه‌های سنی ۲ تا ۶ سالگی و ۶ تا ۷ ساله را براساس خصوصیات و سطح پیشرفتشان با فراهم نمودن محیطی سرشار از انگیزه پوشش می‌دهد. در این جریان، پیشرفت فیزیکی، عقلانی، روحی و اجتماعی کودکان به بهترین وجه در مسیر ارزش‌های فرهنگی جامعه هدایت می‌شود. از دیدگاه محققان جرم‌شناسی، مقطع مهد و

کودک از نظر حقوقی بر دو نوع است: نخست، کودک غیر ممیز و آن معمولاً تا سن هفت سالگی است؛ زیرا تا این سن کودک ناممیز است و تشخیص صالح و فساد و خیر و شر را نمی‌دهد و خوب و بد را از هم باز نمی‌شناسد. (پورااحمدی، ۱۳۹۷: ۱۵) و دوم، کودک ممیز و آن کسی است که به‌طور اجمال از داد و ستدها و خرید و فروش‌ها و معاملات سردر بیاورد؛ به‌نحوی که بتواند درک کند. وقتی کودک به سن هفت سالگی رسید، در آستانه تشخیص و تمیز پا گذارده و هرچه بزرگتر می‌شود، رشد و درک او از حقایق و وقایع اطرافش بیشتر می‌گردد. از دیدگاه جرم‌شناسی، طفل یا نوجوان بزهکار فردی است که شخصیت وی در حال شکل‌گیری بوده و در جریان اجتماعی شدن است. در حالی که شخصیت بزرگسال قبلاً شکل گرفته و چندان در خور تحول نیست. در کتب جرم‌شناسی، بزهکار به مجرمانی اطلاق گردیده که کمتر از سن معینی هستند (بین ۳ تا ۱۸ سال) و مرتکب عملی گردیده‌اند که اگر فرد بزرگسالی نیز مرتکب همان عمل شده باشد، مجرم شناخته می‌شود. (عباچی، ۱۳۸۳: ۵۹) همچنین مجرم جوان فردی است بین سنین ۱۷-۱۸ سال که مرتکب اعمال جدی خشونت‌بار شده و مانند یک بزرگسال تحت تعقیب قرار می‌گیرد. (نیازپور، ۱۳۸۷: ۱۳۶) به‌عبارت دیگر، کودک بزهکار فردی است که مجموعه قوانین کیفری را نقض کرده باشد. این قوانین ممکن است در مجموعه مقرراتی که برای بزرگسالان تدوین شده یا در مجموعه‌ای که برای صغار بزهکار تدوین شده است قرار گیرد. اصول بزهکاری عبارت است از جرائم کم اهمیت و چون اطفال معمولاً مرتکب این نوع جرائم می‌شوند، در مورد اطفال استفاده از واژه بزهکاری بهتر از استفاده از واژه مجرمیت است. در برخی موارد نوجوانان بی‌آنکه هدف و نقشه مشخصی را دنبال کنند، مرتکب بزه می‌شوند و گاه شرارت به منظور انتقام یا لذت بردن یا نشان دادن فکر طغیان‌آمیز صورت می‌گیرد. (محمدی، ۱۳۸۵: ۱۳) در گذشته جوانان

احوال که در جرم‌شناسی «وضعیت‌های ماقبل بزهکاری» یا «وضعیت‌های پیش‌جنایی» نام دارند، فرایند گذار از اندیشه به عمل را تحریک یا تسهیل کرده و نقش مهمی در آن ایفا می‌کند. بزه‌دیده یا آماج جرم، جزو این وضعیت‌ها قلمداد می‌شود. به عبارت دیگر، پیشگیری وضعی با تغییر وضعیت‌های ما قبل بزهکاری، از طریق حفاظت یا تقویت حمایت از کودک یا نوجوان بزه‌دیده یا آماج بالقوه‌ی جرم، با استفاده از دستاورد فناوری‌های نوین، دشوار کردن ارتکاب جرم، بالا بردن خطر شناسایی و دستگیری بزه‌کار و کاهش سود و لذت مورد انتظار مجرم، هدف خود را دنبال می‌کند. (جاهد، ۱۳۸۷: ۱۶) برخی از روش‌ها و تدابیر پیشگیرنده وضعی از جرم و بزه‌دیدگی دانش‌آموزان عبارتند از: از بین بردن اماکن و محل‌های گردهمایی و تجمع ولگردان، فواحش، توزیع کنندگان مواد مخدر، اشرار و سابقه‌داران در مکان‌هایی که نزدیک به مدرسه است؛ استقرار نیروهای انتظامی در اطراف پارک‌ها، مدارس، میادین، ایجاد گشت‌های محله، نصب دوربین‌های مدار بسته، نصب چراغ روشنایی در مکان‌ها و معابر خلوت و تاریک که احتمال ارتکاب جرم در آنجا زیاد است، نصب قفل ایمنی روی درهای آهنین، حفاظ پنجره‌ها در ساختمان مدارس، نصب سیستم‌های هشدار دهنده، نرده‌کشی اطراف حیاط، بستن برخی خیابان‌ها و نصب تابلوهای مخصوص شعARNویسی در جاهایی که افراد از طریق نوشتن مرتکب برخی بی‌نزاکتی‌ها می‌شوند، نصب فناوری‌های لازم روی تلفن‌ها به منظور پیشگیری از مزاحمت‌های تلفنی. (منصورآبادی و ابراهیمی، ۱۳۸۷: ۳۴) بنابراین هیچ کدام از روش‌های پیشگیری را نباید برتر از سایر روش‌ها دانست، بلکه هر کدام از این روش‌ها باید گوشه‌ای از کار را بگیرند و در برنامه کلی به صورت متوازن از تمامی روش‌های پیشگیری استفاده شود. (سیدزاده‌ثانی و جوان‌جعفری، ۱۳۹۱: ۵۲)

تفریح و اوقات فراغت بیشتر در معرض دید و در دسترس سرایه‌دار مدارس می‌باشند، از همین رو سرایه‌دار مدرسه هم می‌تواند نقش مثبت در ارتباط با پیشگیری و هم نقش منفی در ارتباط با بزه‌کاری و بزه‌دیدگی کودکان و نوجوانان داشته باشد. از جمله تأثیرات مثبت سرایه‌دار مدرسه، توانایی شناسایی دانش‌آموزان آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر است. اکثر اوقات با دانش‌آموزانی روبه‌رو شده‌ایم که در زنگ‌های تفریح در گوشه‌ای از حیاط مدرسه کنج عزلت گزیده و یا حتی گریه می‌کنند و یا در مواردی که نزاع و خشونت دانش‌آموزان با یکدیگر در اوقات فراغت رخ می‌دهد. از جمله اشخاصی که می‌تواند شاهد این قضایا و مشکلات روانی، اجتماعی و تربیتی دانش‌آموزان باشد، سرایه‌دار مدرسه است. از این رو با ایجاد برنامه‌هایی در جهت آموزش‌های پیشگیری رشد‌مدار و زودرس مختص سرایه‌دار مدرسه در جهت شناسایی دانش‌آموزان آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر و معرفی آن‌ها به مقام بالاتر، می‌توان در راستای اهداف طرح نماد پیش‌روی نمود. از سوی دیگر، چنانچه سرایه‌دار مدرسه شخصی بزه‌کار، معتاد و یا حتی شخصی عصبی و دارای مشکلات روانی باشد، می‌تواند نقشی شگرف در سوق دادن کودکان و نوجوانان در مسیر آسیب اجتماعی، بزه‌کاری و یا حتی بزه‌دیدگی ایفا کند که در طرح نماد توجه به چنین مواردی مغفول مانده و نیازمند ذکر و بازنگری است. (ستارزاده، ۱۳۹۷: ۱۲)

۱-۳-۱- عدم توجه به آموزه‌های پیشگیری وضعی

در طرح نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان، صرفاً به برنامه‌های پیشگیری اجتماعی رشد‌مدار با رویکرد مدرسه محور، جامعه محور و خانواده محور با تأکید بر نقش مدرسه اشاره شده است و جایگاه آموزه‌های پیشگیری وضعی که می‌تواند در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان نقشی اساسی ایفا کند خالی است. درواقع، اقدام‌های وضعی پیشگیرنده ناظر به اوضاع و احوال و شرایطی هستند که مجرم را در آستانه ارتکاب جرم قرار می‌دهند. این اوضاع و

۱-۴- نبود نیروی متخصص جرم‌شناسی در عملیاتی کردن طرح نماد

جرم‌شناسی علمی است که با استفاده از مطالعات سایر علوم، با شناخت عوامل مؤثر در وقوع جرم، سعی در بررسی پدیده بزه‌کاری و شناخت علت وقوع آن و مطالعه محیط زندگی بزه‌کار و شرایط روحی و روانی و شخصیت او و راه‌های معالجه و درمان بزه‌کار و از بین بردن زمینه‌های جرم‌زا و به‌طور کلی پیشگیری از وقوع جرایم و کاهش آمار کیفری دارد. (ثابتی‌پور، ۱۳۹۷: ۴۹) از نظر لارکه^۱ - مقایسه و بررسی آمار جرایم مختلف در زمان و مکان‌های معین، موضوع جرم‌شناسی عمومی است و بیناتل، به بررسی و مقایسه نتایج علمی جرم‌شناسی اختصاصی به بیان جرم‌شناسی عمومی پرداخت. (ثابتی‌پور، ۱۳۹۷: ۵۰) به عبارت دیگر، جرم‌شناسان با استفاده از سایر علوم ازدیاد یا احتمال وقوع جرایمی را در یک منطقه یا شهری از نقطه نظر بین‌المللی مورد تحقیق و بررسی و مطالعه قرار می‌دهند. (ثابتی‌پور، ۱۳۹۷: ۵۶) در تمامی طرح‌ها و برنامه‌های پیشگیری، وجود متخصصانی از جمله متخصصان رشته جرم‌شناسی، روان‌شناسی و حقوق از ملزومات اجرایی کردن صحیح برنامه‌های پیشگیری است؛ از این رو با توجه به اینکه طرح نماد در راستای پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی کودکان و نوجوانان طراحی شده، لازمه تحقق اهداف پیشگیری این طرح به‌کار بستن نیروی متخصص جرم‌شناسان در حوزه پیشگیری اجتماعی و وضعی است.

۱-۵- خلأ در اجرا و ارزیابی

اجرا و ارزیابی باید به‌عنوان اقدامات اجرایی مقدماتی در مرحله برنامه‌ریزی مدنظر قرار گیرند، نه به‌عنوان موضوعی که بعداً باید به آن اندیشید. در آموزش و حمایتی که حکومت‌ها برای پروژه‌ها و مجریان در نظر می‌گیرند، لازم است این فرایند مدنظر قرار گیرد. اگر چه دولت‌ها ظرفیت و

دانش انجام طراحی، جمع‌آوری اطلاعات و تحلیل چندبخشی را ندارند، تعداد دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی و سازمان‌های غیردولتی تخصصی که می‌توانند مشاوره و کمک لازم را در این زمینه ارائه کنند، رو به افزایش است بنابراین در طرح نماد نیز برنامه‌ریزان و مسئولین و پایه‌گذاران این طرح باید از ابتدا به فکر ارزیابی و اجرا و نقایص ناشی از اجرا باشند تا زمانی که نیاز جدی برای حمایت تخصصی و راهنمایی در اثنای اجرا و ارزیابی در سطح محلی محرز گردد، حمایت‌ها به کار گرفته شود. (سیدزاده ثانی و جوان جعفری، ۱۳۹۱: ۱۹۴)

۲- تعارض‌های طرح نماد در سنجش آموزه‌های پیشگیری

با وجود راه‌کارهای مفید و تأثیرگذار در راستای پیشگیری اجتماعی دانش‌آموزان در طرح نماد تعارضاتی در برنامه‌ها و راه‌کارهای مذکور در سند ائتلاف نماد با عملیاتی کردن این طرح وجود دارد که از جمله‌ی این تعارضات، تعارض کتب تحصیلی با اهداف پیشگیری طرح نماد، عدم توانایی در شناسایی تمام دانش‌آموزان آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر، وجود کودک‌آزاری (شکنجه روانی) دانش‌آموزان در مدارس، خوداظهاری کودکان در مقاطع تحصیلی ابتدایی و تعارض با برنامه‌های موفق پیشگیری SARA و 5I می‌باشد.

۲-۱- تعارض کتب تحصیلی با اهداف پیشگیری طرح نماد

کتاب‌های درسی یکی از مهم‌ترین منابع یادگیری در نظام‌های آموزشی هستند و مواد اصلی برنامه درسی مدارس را تشکیل می‌دهند. (امینون و شریفی‌پور، ۱۳۹۵: ۷) نیازها و شرایط سنی فراگیران، تعیین سرفصل‌های مناسب، آیین‌نامه آموزشی منطبق با تعلیم و تربیت صحیح دانش‌آموزان با تکیه بر مبانی اسلامی، رعایت تناسب بین محتوای آموزشی نظام آموزش و پرورش و توجه ویژه به ویژگی‌های جنسیتی و استعداد‌های آنان از جمله مواردی است که در صورتی که مورد توجه جدی نظام تعلیم و تربیت قرار گیرد، نه تنها می‌توان نیروی انسانی متخصص و کارآمد و سالم را به جامعه

^۱ - Larke

مؤلفه‌های رویکرد پیشگیری از وابستگی به مواد مخدر در دوره متوسطه دوم در رشته علوم تجربی، ۱۹۷ مورد، در رشته علوم انسانی، ۱۷۳ مورد و در رشته ریاضی، ۱۶۵ مورد است. در پایه‌های دهم و یازدهم توجه کافی به مؤلفه‌های رویکرد پیشگیری از وابستگی به مواد نشده است. همچنین در کتاب‌های درسی دوره متوسطه دوم به مؤلفه‌های جرم و قوانین مرتبط با وابستگی به مواد، سابقه تاریخی معرف مواد مخدر و نقش استعمار به مواد مخدر اشاره نشده است. (محمودی، ۱۳۹۸: ۱۱)

۲-۲- عدم توانایی در شناسایی تمام دانش‌آموزان آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر

یکی از مسائلی که همواره بین معلمان و کارشناسان آموزش و پرورش و کارشناسان جرم‌شناسی مطرح بوده، میزان تراکم یا تعداد دانش‌آموزان در کلاس درس بوده است. بررسی رابطه تعداد دانش‌آموزان کلاس با پیشرفت تحصیلی و شناسایی دانش‌آموزان آسیب‌پذیر و آسیب‌دیده، عامل مهمی است که می‌تواند راهبردی برای تعدیل منطقی توزیع دانش‌آموزان در کلاس‌ها، تهیه تجهیزات و تأمین معلم آموزش‌دیده در جهت پیشگیری رشدمدار برای نیل به اهداف طرح نماد باشد. (نصر و معین‌پور، ۱۳۸۳: ۶۳) طبیعتاً هرچه تعداد دانش‌آموزان در کلاس بیشتر باشد، معلم در شناسایی تمام دانش‌آموزان آسیب‌دیده و در معرض آسیب ناتوان می‌ماند و این مقوله متعارض آرمان‌ها و برنامه‌های پیشگیری برنامه‌ریزی شده در طرح نماد است.

۲-۳- کودک‌آزاری دانش‌آموزان در برخی مدارس

پدیده کودک‌آزاری یکی از معضلاتی است که همواره گریبان‌گیر جوامع بشری بوده و هست. کودکان که آسیب‌پذیرترین قشر جامعه هستند، همواره در معرض خطر قرار دارند. یکی از این خطرات آزار و اذیت کودکان است که با وجود سعی و تلاش

معرفی کرد، بلکه می‌توان شاهد تعادل و تناسب در تمامی امورات کشور و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان بود. متأسفانه کتاب‌های درسی، بسیار ناکارآمد و بی‌فایده است؛ به گونه‌ای که در آن به مهارت‌های فردی و تخصصی دانش‌آموزان توجهی نشده و انگیزه لازم را در آن‌ها ایجاد نمی‌کنند و تحمل این کتاب‌ها برای دانش‌آموزان بسیار سخت و کسل‌کننده است. در فرهنگ آموزشی ما که ارزشیابی از اهمیت به‌سزایی برخوردار است، این کتاب‌ها از درون مایه‌های قوی برخوردار نیستند و برای اکثر دانش‌آموزان، کافی نمی‌باشند. این کتاب‌ها به شکل حرفه‌ای تألیف نشده‌اند. اندکی از مشکلات در نوشتن کتاب‌های درسی در کشور ما این است که این کتاب‌ها، توسط کسانی تألیف شده‌اند که هیچگونه تجربه‌ای در معلمی و کلاس‌داری، روان‌شناسی و جرم‌شناسی ندارند و از وضعیت دانش‌آموزان در کلاس و موقعیت کلاس‌ها و تعداد دانش‌آموزان و روحیات روانی و اجتماعی دانش‌آموزان در یک کلاس، بی‌اطلاع هستند و این خود مزید بر علت می‌شود که کتاب‌ها از کیفیت مناسب و درخور پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموز، برخوردار نباشند (سلیمانی و سلیمان‌نژاد، ۱۳۹۳: ۱۰) از جمله تعارضات موجود در کتاب‌های تحصیلی می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

در کتاب‌های درسی پایه‌های اول، دوم و سوم ابتدایی و پایه هشتم متوسطه اول هیچ اشاره‌ای به مؤلفه‌های امر به معروف و نهی از منکر نشده است. (محمودی، ۱۳۹۸: ۳۷) اینکه در کتب اسلامی به این موضوع و احکام مربوطه به آن پراخته شده است و این که تا چه میزان این احکام را عملیاتی کرده و چطور آن‌ها را در قالب محتوای مناسب و درخور فهم کودکان و نوجوانان در جهت پیشگیری از بزه‌کاری و بزه‌دیدگی و رسیدن به اهداف پیشگیری در طرح نماد در اختیار آن‌ها قرار دهیم، کم‌تر تلاش شده است. همچنین فراوانی

تیزهوش و عده‌ای را کم‌هوش نام‌گذاری می‌کنیم. کودکانی که همواره زیر سیل عظیمی از اطلاعات و تکالیف که عموماً نیازی به فراگرفتن آن ندارند محبوس شده‌اند و گویا از آرامش دوران کودکی و نوجوانی تنها استرس نوشتن تکالیف و امتحانات مختلف را به ارث برده‌اند. اذیت و آزار عاطفی کودکان همچون آزار جسمی و جنسی، عواقبش قابل مشاهده بر جسم کودکان نیست اما قطعاً تأثیرات مخرب بسیاری بر روح و روان این کودکان دارد که دوره‌ای بسیار طولانی‌تر را برای درمان می‌طلبد (میریگی، ۱۳۹۸: ۹۶) و تمامی موارد مذکور عواملی است در جهت آسیب اجتماعی کودکان و نوجوانان و با وجود برنامه‌های آموزشی طرح نماد تعارضاتی در زمینه‌ی کودکان آزاری قابل مشاهده می‌باشد که باید مورد توجه عاملان و مجریان طرح نماد قرار گیرد.

۳-۴- خوداظهاری کودکان

ارزیابی و خوداظهاری عمدتاً بر کیفیت اجرا و اقدامات پژوهشی اولیه متمرکز شده و باعث اصلاح طراحی پروژه‌های در حال اجرا و افزایش موفقیت می‌شود. خودارزیابی و خوداظهاری ممیزی درونی نیز که توسط مجریان طرح برای دانش‌آموزان انجام می‌شود می‌تواند در ارتقای کارکرد طرح بسیار مؤثر باشد. (سیدزاده ثانی و جوان جعفری، ۱۳۹۱: ۱۹۶) با توجه به روش‌های اعمال شده در طرح نماد در جهت شناسایی دانش‌آموزان آسیب‌دیده با آسیب‌پذیر با هدف پیشگیری اجتماعی و مراقبت اجتماعی از دانش‌آموزان، کاربرگ‌ها و جداولی طراحی شده است و طی آن پرسش‌هایی از دانش‌آموزان انجام می‌گیرد تا با توجه به پاسخ‌هایی که دانش‌آموزان به این پرسش‌ها می‌دهند کودکان آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر را شناسایی کنند. از جمله‌ی این کاربرگ‌ها که از نظر جرم‌شناسی با آموزه‌های پیشگیری در تعارض است کاربرگ‌های تهیه شده در کتاب مطالعات اجتماعی ششم ابتدایی می‌باشد. با اینکه پرسش‌های طراحی شده در شناسایی دانش‌آموزان و بررسی و ارزیابی مشکلات اجتماعی

سازمان‌های حامی کودکان در جهت حل این معضل، همچنان شاهد افزایش روزافزون این پدیده در کشورمان هستیم. کودک‌آزاری را می‌توان به سه بخش جنسی، جسمی و عاطفی تقسیم کرد که معمول‌ترین نوع تقسیم‌بندی کودک‌آزاری می‌باشد. نوع دیگر از کودک‌آزاری، اذیت و آزار جسمی کودکان در نظام آموزشی کشور است. سال‌ها قبل، این نوع از کودک‌آزاری به‌عنوان یکی از شرایط مرسوم کلاس‌داری شناخته می‌شد و معلمان آزاد بودند با توجه به امکانات در دسترس که عموماً خودکار و یا خط‌کش بود و در نهایت با استفاده از ضربات دست، دانش‌آموزان را تنبیه کنند. نوع دیگر از کودک‌آزاری که شاید به سبب پنهان بودن عواقب و پیامدهای آن، توجه چندانی به آن نشده است کودک‌آزاری عاطفی در مدارس و نظام آموزشی ما بوده و هست. توقعات بالای والدین از دانش‌آموزان، معیارهای اشتباه برای شناسایی پتانسیل‌های کودکان و سیستم آموزشی بیمار ما، همه و همه در آزار و اذیت روحی و روانی فرزندان این سرزمین نقش دارند و تمامی این عوامل زمینه‌ساز آسیب اجتماعی دانش‌آموزان می‌باشد. والدین یا معلمی که دانش‌آموزی را به‌دلیل نمره پایین در فلان درس تحقیر می‌کند، مدیر یا ناظمی که دانش‌آموزی را به‌دلیل دیر رسیدن به مدرسه در کنار هم‌کلاسی‌هایش خرد می‌کند و هزاران مورد دیگر از این قبیل رفتارها نشان از وجود نوعی کودک‌آزاری سیستماتیک در نظام آموزشی کشور دارد که با وجود عملیاتی شدن آموزش مربیان و معلمان آموزش و پرورش، هنوز به قوت خود در تعاملات بین مربیان و معلمان و دانش‌آموزان وجود دارد و احساس می‌شود به‌وجود آمدن مدارس استعداد‌های درخشان و تیزهوشان، و جداسازی عده‌ای از دانش‌آموزان به‌عنوان تیزهوش از عده‌ای دیگر نیز به نوعی کودک‌آزاری محسوب می‌شود در حالی که حداقل نه نوع از هوش در دنیا شناخته شده است (میریگی، ۱۳۹۸: ۹۵) اما تنها با در نظر گرفتن دو نوع هوش منطقی و زبانی، عده‌ای را

پیشگیری از جرم اتحادیه اروپا از اصطلاح SI^۱ استفاده می‌کند. پنج آی مجموعه‌ای از عناوین هستند که برای درک عناصر ضروری پیشگیری از جرم، به کار گرفته می‌شوند تا موضوعات، به سهولت قابل آموزش باشند و تصمیم‌سازی مجدد میسر شود. پنج آی عبارت‌اند از: علم و اطلاع، مداخله، اجراء، احاطه و تأثیر. (سیدزاده ثانی و جوان جعفری، ۱۳۹۱: ۱۶۶) با توجه به این که کشور ایران اسلامی همواره متأثر از حوادث و بلایای طبیعی و انسان ساخت بوده و به‌عنوان یکی از آسیب‌پذیرترین کشورها از نظر حوادث در جهان مطرح می‌باشد. این امر به دلیل موقعیت جغرافیایی و آسیب‌پذیری بالای سازه‌های و غیرسازه‌های در کشور بوده که منجر به از بین رفتن جان انسان‌ها و مشکلات و صدمات متعدد به دنبال وقوع یک حادثه طبیعی می‌باشد که در واقع این بلایای طبیعی اکثر اوقات در مدارس منجر به آسیب‌های شدید جسمی دانش‌آموزان و گاهی مرگ کودکان و نوجوانان را به همراه دارد زیرا ساختمان‌های مراکز و مدارس با توجه به تمرکز بالای جمعیت از نقطه نظر ایمنی نیازمند توجه ویژه‌ای می‌باشند. به‌طور معمول ساختمان مدارس دارای کمد و قفسه‌های کتاب، پنجره و در و دیوارهای فرسوده می‌باشد که بعضاً می‌تواند سطح ریسک بالایی داشته باشد از این‌رو برنامه‌ی پیشگیری SARA طراحی شده است که در هفته اول خرداد ماه هر سال در هر مرکز اجرا گردد تا با شناخت میزان ایمنی هر کدام در جهت مرتفع نمودن خطر در مدارس کوشش شود. بر این اساس پیشنهاد می‌شود در طرح نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان به برنامه‌های پیشگیری SARA و SI توجه شود.

نتیجه‌گیری

بزه‌کاری و آسیب‌های وارده به کودکان و نوجوانان از جمله مقوله‌های مهم اجتماعی و تربیتی است که توجه بسیاری از

دانش‌آموزان بسیار مفید و با طراحی دقیق به‌عمل آمده است لکن مشکل اساسی در این رابطه عدم خوداظهاری کودکان است. کودکانی که در مقاطع ابتدایی در حال تحصیل هستند با توجه به عدم وجود استقلال و عدم آموزش خوداظهاری در آن‌ها اکثر اوقات به کمک والدین به پرسش‌های طراحی شده پاسخ می‌دهند و بیشتر با پاسخ‌های والدین به این سؤالات روبرو می‌شویم تا پاسخ خود دانش‌آموز. این مقوله با هدف شناسایی دانش‌آموزان آسیب‌پذیر و آسیب‌دیده در تعارض است. از نگاه جرم‌شناسی مجریان طرح نماد از جمله دبیران و مشاوران باید ابتدا آموزش‌هایی در جهت خوداظهاری و ایجاد استقلال فکری در دانش‌آموزان اعمال کنند و سپس درصد پرسش و پاسخ‌های طراحی‌شده در جهت شناسایی و ارزیابی دانش‌آموزان برآیند.

۲-۵- تعارض با برنامه‌های موفق پیشگیری SARA و SI

در طول سالیان، رهنمودهای زیادی به منظور طراحی پروژه‌های پیشگیری از جرم، به نگارش درآمدند. اصولاً چنین رهنمودهایی مجموعه‌ی مراحل را طراحی می‌کنند که در صورت اجراء، کمکی خواهند بود به تصمیم‌سازی، ارتقای کیفیت اطلاعات حاصله، تضمین تناسب مداخلات و پیامدها، راهنمایی نسبت به مداخلات آتی از طریق به تصویر کشیدن مشکلات ایجاد شده و ارتقای مداخلات. اصطلاحات متفاوتی برای رویکرد مستند و مبتنی بر فرایند، در طراحی پروژه مورد استفاده قرار می‌گیرد. به‌عنوان مثال علامت اختصاری SARA که به جای چهار کلمه بررسی دقیق و موشکافانه^۱، تحلیل^۲، پاسخ^۳ و ارزیابی^۴ مورد استفاده قرار می‌گیرد، به‌وسیله نیروهای پلیسی که رویکرد حل مسأله آینده‌نگر را برگزیده‌اند، در حد وسیعی استفاده می‌شود در همین خصوص، شبکه

^۱ - Scanning

^۲ - Analysis

^۳ - Response

^۴ - Assessment

^۵ - منظور پنج اصطلاح است که با حرف i انگلیسی شروع می‌شوند.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی سامان یافته است.

دانشمندان و محققان علوم اجتماعی و جرم‌شناسی را به خود جلب کرده است. با توجه به اهمیت پیشگیری رشدمدار و زودرس از آسیب‌های اجتماعی و پیشگیری از بزه‌کاری و بزه‌دیدگی، طرحی با عنوان نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان در ۱۶ آذر ۱۳۹۷ تهیه و طراحی شد. در پژوهش حاضر برای اولین بار به چالش‌ها، خلأها و تعارضاتی که در این طرح دیده می‌شود، پرداخته‌ایم که از جمله‌ی مهم‌ترین این خلأها عدم توجه به مقاطع تحصیلی مهد کودک و پیش دبستانی، عدم توجه به نقش سرایه‌دار مدرسه، عدم توجه به آموزه‌های پیشگیری وضعی، نبود نیروی متخصص جرم‌شناس در طراحی، برنامه‌ریزی، آموزش و عملیاتی کردن برنامه‌های طرح نماد و ارزیابی و اجرا توسط نیروی متخصص می‌باشد. همچنین تعارضاتی در برنامه‌های پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان از جمله تعارض در آموزه‌های کتب تحصیلی با اهداف پیشگیری اجتماعی، عدم توانایی شناسایی تمام دانش‌آموزان آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر به علت حجم بالای کلاس‌ها و عدم توانایی دبیران و کادر مربوطه، وجود کودک‌آزاری دانش‌آموزان در برخی مدارس و لزوم آموزش خوداظهاری کودکان به‌ویژه در مقاطع تحصیلی ابتدایی که دانش‌آموزان در این مرحله سنی از استقلال فکری کمتری برخوردار هستند و تعارض با برنامه‌های پیشگیری موفق SARA و 5I در این طرح می‌باشد.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانت‌داری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردید.

تعارض منافع: تدوین این مقاله، فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

سهام نویسندگان: نگارش مقاله به‌صورت مشترک توسط هر دو نویسنده انجام گرفته است.

منابع و مأخذ

- اتحادی‌فر، محمدرضا؛ جهانتیغ اول، رضوان و پیری، مصطفی (۱۳۹۵). نقش مهد کودک در رشد اجتماعی کودکان پیش دبستانی شهرستان زاهدان. چهارمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی. تهران: مطالعات اجتماعی فرهنگی.
- احمدی‌پور، مسعود (۱۳۹۷). نقش حقوق در حفظ سلامت و امنیت کودکان در جامعه. همایش ملی جهانی‌سازی حقوق کودکان و نوجوانان. تهران: مرجع دانش.
- امینون، عفت و شریفی‌پور، زهرا (۱۳۹۵). ضرورت بررسی کتب درسی و تحلیل محتوا در نظام آموزش و پرورش ایران. کنفرانس بین‌المللی مدیریت و علوم انسانی، اراک: مرجع دانش.
- انصاری، سپیده (۱۳۹۸). «آگاهی بخشی به والدین و مراقبان کودک از کودک‌آزاری جنسی و راهبردهای پیشگیرانه و مقابله‌ای». تعلیم و تربیت استثنایی، ۱۸(۴): ۲۵-۳۲.
- بیات، بهرام (۱۳۸۷). پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع محور (پیشگیری اجتماعی از جرم). تهران: معاونت اجتماعی نیروی انتظامی.
- پاک‌نهاد، امیر (۱۳۸۵). «رویکرد نوین حقوق انگلستان بر بزهکاری اطفال». مجله تخصصی دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۹(۸): ۱۲۳-۱۵۱.
- ثابتی‌پور، بهزاد (۱۳۹۷). «مکاتب و قلمرو جرم‌شناسی». قانون یار، ۲(۳۸۷): ۴۹-۷۱.
- جاهد، محمدعلی (۱۳۸۷). «بررسی پدیده کودک‌آزاری از منظر جرم‌شناسی و حقوقی». مجله دادرسی، ۶۹(۹): ۱-۱۷.
- حاجی‌تبار فیروزجایی، حسن (۱۳۸۹). «پیشگیری وضعی از بزه‌دیدگی کودکان در معرض خطر در ایران با تأکید بر قوانین و مقررات انگلستان». فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، ۵(۱۷): ۱۲۹-۱۶۶.
- رجایی، زهرا (۱۳۹۵). نقش مهدکودک و پیش دبستانی در تربیت کودکان. کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم و تکنولوژی، اصفهان: نشر جهاد دانشگاهی.
- ستارزاده، داوود و قائدیان، الهه (۱۳۹۷). بررسی رضایتمندی مدیران و کادر آموزشی مدارس از فضاهای آموزشی. پنجمین همایش علمی پژوهشی از نگاه معلم، رامسر: مرجع دانش.
- سلیمانی، مهدی و سلیمان‌نژاد، اکبر (۱۳۹۳). بررسی تأثیر کتاب‌های کمک آموزشی بر رشد تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی از دیدگاه معلمان ابتدایی منطقه صوفیان. همایش ملی علوم تربیتی و روانشناسی، مرنند: مطالعات اجتماعی و فرهنگی.
- سند ائتلاف ملی نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان (۱۳۹۶). تهران: دبیرخانه شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی.
- سیدزاده ثانی، سیدمهدی و جوان جعفری، عبدالرضا (۱۳۹۱). رهنمودهای عملی پیشگیری از جرم. تهران: نشر میزان.

- صلاحی، جاوید (۱۳۸۹). *اقتصاد خانواده و نقش آن در بزه‌کاری اطفال و نوجوان*. م تهران: کتب امام.
- عباچی، مریم (۱۳۸۳). «پیشگیری از بزه‌کاری و بزه‌دیدگی کودکان». *مجله حقوقی دادگستری*، ۴۷(۱۶): ۴۹-۸۶.
- فرمیپنی فراهانی، محسن (۱۳۸۳). «محتوای مناسب برای تربیت جنسی در کتب درسی دوره متوسطه». *مجله دانشور رفتار*، ۱۱(۹): ۱-۱۴.
- محمدی، حکمت (۱۳۸۵). *بررسی عوامل مؤثر بر پرخاشگری دانش‌آموزان پسر دوره آموزش متوسطه استان اردبیل*. سومین همایش ملی راهکارهای توسعه و ترویج علوم تربیتی، روانشناسی، اردبیل: نشر آموزش و پرورش.
- محمودی، سیروس (۱۳۹۸). «بررسی و تحلیل کتاب‌های درسی دوره متوسطه دوم از نظر توجه به مؤلفه‌های پیشگیری از وابستگی به مواد مخدر». *فصلنامه سلامت اجتماعی و اعتیاد*، ۶(۲۱): ۱۱-۲۶.
- محمودی، سیروس (۱۳۹۸). «بررسی وضعیت مؤلفه‌های فرضیه امر به معروف و نهی از منکر در کتاب‌های درسی دوره ابتدایی و متوسطه اول». *اسلام و پژوهش‌های تربیتی*، ۱۱(۲): ۳۷-۵۰.
- منصورآبادی، عباس و ابراهیمی، شهرام (۱۳۸۷). «تحولات مدیریت پیشگیری از جرم». *فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم*، ۳(۸): ۳۲-۴۵.
- میریگی، ساره (۱۳۹۸). «آثار علل بزه‌دیدگی در محیط‌های آموزشی». *مجله مطالعات حقوقی*، ۳۲(۱۰): ۹۳-۱۰۲.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین (۱۳۸۱). *مباحثی در علوم جنایی تقریرات*. تهران: نشر میزان.
- نصر، احمدرضا و معین‌پور، حمیده (۱۳۸۳). «بررسی رابطه تعداد دانش‌آموزان کلاس پنجم با پیشرفت تحصیلی آنان». *مجله علمی پژوهشی وزارت علوم*، ۱۱(۶): ۶۳-۷۵.
- نیازپور، امیرحسین (۱۳۸۲). «پیشگیری از بزه‌کاری در قانون اساسی ایران و لایحه‌ی قانون پیشگیری از جرم». *مجله حقوقی دادگستری*، ۴۵(۲۳): ۱۷۰-۱۸۵.

References

- Aminoon, E (2016). The Necessity of Reviewing Textbooks and Content Analysis in the Iranian Education System: *International Conference on Management and Humanities*. Arak: Knowledge Publishing. (Persian)
- Document of the National Coalition of the Student-Social Care System. (2017) Secretariat of the High Council for Welfare and Social Security. (Persian)
- Abachi, M (1383). "Prevention of Delinquency and Child Victimization". *Legal Journal of Justice*, 47(16): 49-86. (Persian)
- Ahmadipour, M (2018). *The Role of Rights in Maintaining the Health and Safety of Children in Society; Legal and Psychological Studies*. Tehran: Knowledge publishing. (Persian)
- Ansari, S (2019). "Awareness of Parents and Caregivers of Children, Sexual Abuse and Preventive and Coping Strategies". *Journal of Exceptional Education*, 18(4): 25-32. (Persian)
- Bayat, B (2008). *Crime Prevention Based on Community-based Approach (social crime prevention)*. Tehran: Social Deputy of the Police Force. (Persian)
- Ettehadifar, MH (2016). *The Role of Kindergarten in The Social Development of Preschool Children in Zahedan: Social And Cultural Studies*. Tehran: Socio-cultural studies. (Persian)
- Farmihani farahani, M (2004). "Appropriate Content for Sex eEducation in High School Textbooks". *Daneshvar Magazine*, 11(9): 1-14. (Persian)
- Hajitabar, H (2010). "Situation Prevention of Child Victims at Risk in Iran With Emphasis on UK Laws And Regulations". *Quarterly Journal of Crime Prevention Studies*, 5(17): 129-166. (Persian)
- Jahed, MA (2008). "Investigating the Phenomenon of Child Abuse from a Criminological and Legal Perspective". *Journal of Justice*, 69(9): 1-17. (Persian)
- Mahmoodi, S (2019). "Investigating the Status of the Components of the Famous Commandment And Prohibition of Evil Hypothesis in Elementary And Junior High School Textbooks". *Journal of Islam and Educational Research*, 11(2) 37-50. (Persian)
- Mahmoodi, S (2019). "Review and Analysis of High School Textbooks in Terms of Attention to the Components of Drug Dependence Prevention". *Social Health and Addiction Quarterly*, 6(21): 11-26. (Persian)
- Mansurabadi, E (2008). "Developments in Crime Prevention Management". *Quarterly Journal of Crime Prevention Studies: Police Prevention Journal*, 3(8): 32-45. (Persian)
- Mirbeigi, S (2019). "Effects of Causes of Injury in Educational Settings". *Journal of Legal Studies*, 32(10): 93-102. (Persian)
- Mohammadi, H (2006). *Investigating the Factors Affecting the Aggression of Male High School Students In Ardabil Province*. Ardabil: Education publication. (Persian)
- Najafiabr Andabadi, A (2002). *Topics in Forensic Science Lectures*. Tehran: Mizan Publication. (Persian)
- Nasr, A (2004). "Investigating the Relationship between the Number of Fifth Gade Students and their Academic Achievement". *Scientific Research Journal of the Ministry of Science*, 11(6): 63-75. (Persian)

- Niazpoor, A (2003). "Crime Prevention in the Iranian Constitution and the Crime Prevention Bill". *Legal Journal of Justice*, 45(23): 170-185. (Persian)
- Paknahad, A (2006). "New English Law Approach to Juvenile Delinquency". *Specialized Journal of Razavi University of Islamic Sciences*, 19(8): 123-151. (Persian)
- Rajaiy, Z (2016). *The Role of Kindergarten and Pre-school in Educating Children*. International Conference on Research in Science and Technology, Esfahan: University of Jihad Publishing. (Persian)
- Sabetipoor, B (2018). "Schools and Realms of Criminology". *Dear Friend*, 2(387): 49-71. (Persian)
- Salahy, J(2010). *Family economy and its role in juvenile delinquency*, Tehran : Maktab Mam. (Persian)
- Sattarzadeh, D &Gaedian, E (2018). *Assessing the Satisfaction of School Principals and Educational Staff with Educational Spaces*. Scientific Research Conference from the Teacher's Point of View. Ramsar: Knowledge Reference. (Persian)
- Seyedzadehsany, M . Javanjafari, AB (2012). *Practical Guidelines for Crime Prevention*: Mizan Publication. (Persian)
- Soleimani, M & Soleimannejad, A(2014). *Investigating the Effect of Textbooks on Academic Achievement of Elementary Students from the Perspective of Elementary Teachers in the Sufi Region*. National Conference on Educational Sciences and Psychology. Marand: Social and Cultural Studies. (Persian)